

POZIV ZA UČEŠĆE

na jedanaestom međunarodnom godišnjem naučnom skupu
na Srebrnom jezeru, 4. i 5. septembra 2026. godine pod nazivom

RELIGIJA I KAPITALIZAM U GLOBALNOM DRUŠTVU: VREDNOSTI, IDENTITETI I POLITIKE

u organizaciji

Instituta društvenih nauka iz Beograda (Forum za religijska pitanja)

i

Centra za empirijska istraživanja religije iz Novog Sada

Savremeno doba obeležavaju značajne društvene, ekonomske i kulturne promene koje redefinišu način na koji pojedinci i zajednice doživljavaju svoj položaj i ulogu u globalnom društvenom poretku. Kapitalizam, kao dominantni ekonomski sistem, prožima sve sfere ljudskog života, dok religija, uprkos procesima sekularizacije, nastavlja da ima snažan uticaj na formiranje vrednosnih okvira, moralnih orijentacija i kolektivnih identiteta. Odnos između religije i kapitalizma, složen i dinamičan, predstavlja jedno od ključnih pitanja za razumevanje savremenog globalnog društva i izazova sa kojima je suočeno.

Kroz istoriju, ovaj odnos je bio predmet brojnih analiza – od Veberovog shvatanja protestantske etike kao temelja kapitalističkog duha, do savremenih istraživanja koja pokazuju kako tržišna logika utiče na transformaciju religijskih institucija i verskih praksi. Danas, u uslovima globalizacije i neoliberalne ekonomije, religija nije samo kritički korektiv kapitalističkog sistema, već se u značajnoj meri prilagođava njegovim strukturama i vrednostima. Religijske institucije usvajaju elemente korporativnih organizacija, tržišne komunikacije i brendiranja, koristeći različite strategije kako bi zadržale uticaj u javnom prostoru, čime se granice između ekonomskog i duhovnog, materijalnog i simboličkog sve više brišu.

Sa procesom sekularizacije, politički uticaj religijskih institucija je postepeno smanjivan. Kroz održavanje bliskih veza sa političkim strukturama, ponekad kompromitujući sopstvene duhovne i etičke vrednosti, religijske institucije i akteri nastoje da ojačaju svoju poziciju u političkom prostoru. Ova dinamika otkriva složenu ulogu religijskih institucija u legitimizaciji ili otporu prema postojećim strukturama moći, pružajući značajan prostor za analizu uticaja religije na društvene i političke procese.

Aktuelna kriza vrednosti, rastuće nejednakosti i socijalne tenzije nisu ograničeni na određene regije ili nacionalne okvire, već se manifestuju na globalnom nivou, što čini proučavanje ovih odnosa naročito značajnim. Iako je odnos religije i kapitalizma dugo predmet istraživanja, savremeni

društveni kontekst donosi nove izazove i zahteva interdisciplinarni pristup, koji bi integrisao sociološke, politikološke, ekonomske, filofske i antropološke perspektive.

Konferencija će se kroz predviđene tematske celine baviti teorijskim i metodološkim okvirom za proučavanje odnosa religije i kapitalizma, fenomenom potrošačke kulture i komodifikacije religije, kao i razmatranjem ekonomskih i moralnih dimenzija socijalne pravde. Posebna pažnja biće posvećena odnosima religije, legitimacije, otpora i strukturnog nasilja u kapitalizmu, specifičnostima i izazovima religije i kapitalizma u postsocijalističkim društvima, individualnoj i kolektivnoj religioznosti u kasnom kapitalizmu i postsocijalizmu, kao i pitanjima religije, etike i vrednosti u neoliberalnim društvima.

Sa naučne strane, konferencija će omogućiti razmenu najnovijih teorijskih i empirijskih uvida među istraživačima različitih disciplina i doprineti razvoju interdisciplinarnog pristupa u proučavanju odnosa između religije, politike, ekonomije i društvenih promena. Društveni značaj konferencije je dvojak – ogleda se u potrebi za boljim razumevanjem savremenih izazova i uzroka vrednosne krize, te u nastojanju da se pronađu održiva rešenja.

Cilj međunarodnog naučnog skupa jeste pružanje novog teorijskog okvira za proučavanje navedenih istraživačkih problema uz interdisciplinarni pristup, koji omogućava sveobuhvatnost u procesu izučavanja teme.

Program međunarodnog naučnog skupa strukturiran je kroz **sedam tematskih celina**. Prilikom prijave, autori će biti **u obavezi da odaberu jednu oblast** u okviru koje će predstaviti svoje istraživanje:

- 1) Teorijski i metodološki okviri za proučavanje odnosa religije i kapitalizma
- 2) Religija, potrošačka kultura i komodifikacija: između adaptacije i otpora;
- 3) Religija, ekonomija i koncepti socijalne pravde;
- 4) Religija između legitimacije i otpora: strukturno nasilje u kapitalizmu;
- 5) Religija i kapitalizam u postsocijalističkim društvima: specifičnosti i izazovi;
- 6) Individualna i kolektivna religioznost u kasnom kapitalizmu i postsocijalizmu (konfesionalnost, verovanja i obredne prakse);
- 7) Religija, etika i vrednosti u neoliberalnim društvima.

Međunarodni Programski odbor naučnog skupa

- Dr Marko Jovanović, naučni saradnik, Institut društvenih nauka, Centar za politikološka istraživanja i javno mnjenje, predsednik Programskog odbora;
- Dr Nena Vasojević, viša naučna saradnica, upravnica Centra za sociološka i antropološka istraživanja IDN-a, Beograd, Zamenica predsednika Programskog odbora;
- Dr Mirko Blagojević, rukovodilac FOREL-a, naučni savetnik Institut društvenih nauka, Centra za sociološka i antropološka istraživanja, Beograd, Srbija;
- Prof. Dr Sergej Lebedev, profesor Instituta društvenih nauka i masovnih komunikacija Socijalno-teološkog fakulteta Belgorodskog državnog i istraživačkog univerziteta, Belgorod, Ruska Federacija;

- Dr Goran Bašić, direktor Instituta društvenih nauka, naučni savetnik, Beograd, Srbija;
- Nebojša Kujundžić, redovni profesor, Univerzitet Ostrva Princa Edvarda (eng. University of Prince Edward Island), Kanada;
- Prof. dr Zorica Kuburić, redovna profesorka Filozofskog fakulteta u Novom Sadu (u penziji) i direktor Centara za empirijska istraživanja religije, Novi Sad, Srbija;
- Prof. dr Zlatko Matić, vanredni profesor Pravoslavno-bogoslovskog fakulteta Univerziteta u Beogradu, Beograd, Srbija;
- Prof. dr Željko Pavić, vanredni profesor Filozofskog fakulteta, Osijek, Hrvatska;
- Prof. dr Juri Stojanov, Univerzitet u Londonu, Škola za orijentalne i afričke studije, London, Velika Britanija;
- Prof. dr Kjell Magnuson, vanredni profesor (u penziji) Univerziteta u Upsali, Upsala, Švedska;
- Dr Emil Hilton Sagau, viši naučni saradnik Lund univerziteta, Lund, Švedska;
- Prof. dr Ivan Cvitković, akademik, Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine, Sarajevo, BiH;
- Prof. dr Vladimir Bakrač, vanredni profesor Filozofskog fakulteta, Nikšić, Crna Gora;
- Prof. dr Nuri Tinaz, Marmara univerzitet, Istanbul, Turska;
- Dr Ružica Cacanaska, naučna savetnica Instituta za sociološka, politikološka i pravna istraživanja Univerziteta sv. Ćirila i Metodija, Skoplje, Makedonija;
- Doc. dr Sergej Trofimov, Fakultet žurnalistike državnog univerziteta Lomonosov, Moskva, Ruska Federacija;
- Dr Ivana Arsić, naučna saradnica, Universitat Pompeu Fabra, Barcelona, Spain; Institut društvenih nauka, Beograd;
- Dr Nonka Bogomilova, naučna savetnica Instituta za proučavanje društva i saznanja Bugarske akademije nauka, Sofija, Bugarska;
- Doc. dr Krasimira Marulevska, Jugozapadni univerzitet „Nefit Rilski“, Pedagoški fakultet, Blagoevgrad, Bugarska;
- Dr Olga Smolina, Istočno-ukrajinski nacionalni univerzitet Vladimira Dalja, Kijev, Ukrajina;
- Dr Bojan Tomić, Viši naučni saradnik, Institut za multidisciplinarna istraživanja, Univerzitet u Beogradu;
- Dr Danica Igrutinović, Univerzitet Singidunum, Fakultet za medije i komunikacije, Beograd, Srbija.

Organizacioni odbor naučnog skupa

- Nataša Jevtić, Institut društvenih nauka, Beograd;
- Msr Milan Blagojević, Institut društvenih nauka, Centar za politikološka istraživanja i javno mnjenje, Beograd;
- Msr Milica Janković, Institut društvenih nauka, Centar za sociološka i antropološka istraživanja, Beograd;
- Msr Ljiljana Ćumura, Centar za empirijska istraživanja religije, Novi Sad;
- Msr Danica Lazović, Institut društvenih nauka, Centar za politikološka istraživanja i javno mnjenje, Beograd;

- Msr Njegoš Vujadinović, Institut društvenih nauka, Centar za sociološka i antropološka istraživanja, Beograd;
- Msr Veljko Košević, Institut društvenih nauka, Centar za Filozofiju, Beograd;
- Msr Emilija Mijić, Institut društvenih nauka, Centar za sociološka i antropološka istraživanja, Beograd;
- Msr Đurđica Stanković, Institut društvenih nauka, Centar za politikološka istraživanja i javno mnjenje, Beograd.

Uputstvo za učesnike skupa

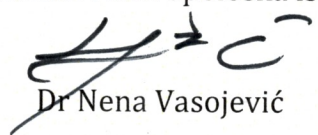
- Poslati do **1. aprila 2026.** godine na engleskom ili ruskom jeziku prijavu za naučni skup koja sadrži: ime i prezime autora, afilijaciju, naslov rada, mejl adresu, naznaku tematske celine na koju se odnosi prijava, apstrakt sa ne manje od 300 do najviše 500 reči i 5 ključnih reči na sledeće adrese: djstankovic@idn.org.rs i vkosevic@idn.org.rs;
- Učesnici konferencije imaće priliku da svoje radove objave u časopisu *Religija i tolerancija*.
- **Skup se održava u Vili Dinčić, na Srebrnom jezeru (Veliko Gradište) a program će naknadno biti dostupan na sajtu Instituta društvenih nauka iz Beograda.**

U Beogradu, 05. februar 2026. godine

Direktor
Instituta društvenih nauka

Dr Goran Bašić

Zamenica predsednika
Programskog odbora naučnog skupa
Upravnica
Centra za sociološka i antropološka istraživanja

Dr Nena Vasojević